SUOMEN
KIRJAILIJALIITTO

Suomen eduskunta
Valtiovarainvaliokunta

28.3.2024

ASIA: HE 50/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Suomen Kirjailijaliitto on suomenkielisten kaunokirjailijoiden valtakunnallinen järjestö. Liitto on perustettu vuonna 1897, ja sillä on noin 880 kirjailijan ammatissa toimivaa jäsentä. Vahvistamme kirjailijoiden ammatillista asemaa ja edistämme suomalaista kirjallisuutta. Kiitämme lausuntopyynnöstä ja lausumme selvityksen osalta seuraavaa:

Kirjailijaliitto vastustaa esitettyä muutosta. Kirja-alan tulevaisuutta ja suomalaisten lukutaitoa ei saa vaarantaa kirjan arvonlisäveroa nostamalla.

Arvonlisäverolain 85 a §:n kohta 7 [7) fyysisellä alustalla oleva tai sähköisesti luovutettava kirja on säilyttävä vähintään sellaisenaan eli kirjan veroprosenttia ei nosteta 10 prosentista 14 prosenttiin ja harkitaan kirjallisuudelle oman arvonlisäverokannan perustamista ja sen asettamista nollaan. Euroopan unionin neuvosto hyväksyi huhtikuussa 2022 arvonlisäverodirektiivin, jonka mukaan EU:n jäsenvaltiot voivat alentaa arvonlisäveron 0 prosenttiin painetuille ja digitaalisille kirjoille sekä lehdille.

Kirjan ALV-kannan nousu aiheuttaa haittaa liiketoiminnalle ja vaarantaa kansallisen lukutaitotyön. Emme voi samaan aikaan välittää viestiä, että lukeminen on arvokas kansalaistaito, jos kirjaan kuitenkaan tuotteena ei ole varaa.

Hallitusohjelma toteaa ohjelmaosuudessaan, että vahvistetaan lasten ja nuorten lukutaitoa. Samaan aikaan budjetin tuomat leikkaukset ja sen synnyttämät toimenpiteet mitätöivät lukutaitotyön mahdollisuuden. Innostavien ja lukijaa puhuttelevien kirjasisältöjen olemassaolo on yksi tärkeimpiä lukutaitoon ja -

intoon vaikuttavia asioita. Viimeisimpien Pisa-tulosten mukaan nuorten lukutaidon taso Suomessa on laskenut huomattavasti. Kirjojen läsnäolo nuorten arjessa korreloi sekä lukutaidon että matemaattisten taitojen kanssa.

Suomi siirtyy Euroopan maiden vertailussa lukemisen superverottajien joukkoon. Euroopassa kirjan arvonlisäveroprosentti on keskimäärin kuusi, ja esimerkiksi Isossa-Britanniassa ja Norjassa kirjoja ei veroteta lainkaan. Veronkorotus on sikäli erikoinen, että kun viime vuonna EU antoi mahdollisuuden laskea kirjojen arvonlisäveron nollaan, EU:ssa nähtiin lukemisen merkitys osaamiselle, sivistykselle, demokratialle sekä näinä aikoina niin tärkeälle resilienssille epäasiallista vaikuttamista vastaan.

Jos kirjan hinta kallistuu ostovoiman karatessa taantuman taloussuhdanteissa, on ikävää, mutta väistämätöntä, että kirjan läsnäolo uhkaa vähetä perheiden arjessa. Kirjat katoavat kallistuessaan koulukirjastoista, vähenevät kuntakirjastoista ja kuntalaisten kirjahyllyistä. Kirjakauppoja tullaan todennäköisesti sulkemaan nykyistä kiihtyvämmällä tahdilla. Kirjailijoiden ja kääntäjien tulot tulevat hupenemaan nykyisistä hälyttävistä lukemista entisestään.

ALVia voidaan vyöryttää, kun toimitaan yritykseltä yritykselle. Kirja-alalla ALV-kanta on vahvasti yksityisen kuluttajan tekemien ostojen ja voittoa tuottamattomien organisaatioiden ostojen varassa. ALV jää kirjan hintaan maksettavaksi tai yrittäjien kannettavaksi ja se hinta on kova.

Teemme töitä ainutlaatuisella, pienellä kielialueella. Kotimaisilla kielillä julkaistu kirjallisuus, mikä käsittää sekä kotimaisen kirjallisuuden että laadukkaat käännökset (myös kotimaiselta kieleltä toiselle tehdyt käännökset!), ovat osa kansallista ydintoimintaa. Meidän puolestamme kukaan ei voi julkaista kirjallisuutta, jota kotimaisella kirja-alalla tehdään.

Uutuuskirja maksaa kaupassa keskimäärin 30 euroa ja kirjailijan mediaaniansio per painettu kirja on 2,68 euroa. Tämä tarkoittaa, että kirjailijan osuus kirjan kaupallisesta hyödyntämisestä on keskimäärin 8,9 %. Kirjan arvonlisäveron nosto tekee valtion osuudesta kohtuuttoman ison verrattuna tekijän osuuteen.

Kirja ei ole haittaverotettava tuote. Kirjan verotushyöty valtiolle syntyy myös viennistä, jota varten tarvitaan täysin vastakkaisia toimia: ALV-kannan lasku ja viennin edistämistoimenpiteitä. Kulttuuriala on sijoitus, joka tuo siihen laitetut eurot moninkertaisesti takaisin, sillä se työllistää välillisesti myös muita kuin kulttuurialan toimijoita.